

Referat frå styremøte i OSG på Teams 08/12 2022 kl. 20.00-22.00

Desse møtte:

Knut Evensen, Ola Hareland, Jonny Mathisen, Frode Rudland, Kjell Gudmund Svien, Even Sjurrud, Anne Terningen og Pål Kjorstad.

Forfall: Svanhild Holden Gardsteig

Sak 77/2022: Referatsaker

- Referat frå styremøte 30/11 2022 på Teams
- Møte i NM-komiteen i ull og klipp i Ringebu, Jonny og Pål deltok
- Innspel på Gryttenrapporten sendt felles frå Hedmark Sau og Geit og Oppland Sau og Geit:

«Moment til høyring «Grytten-rapport»

Utvale av bruk

I arbeidet for å finne snittintekta for enkeltproduksjonar har «Gryttenutvalget» vald å ikkje ta eit gjennomsnitt, men ei medianinntekt som utgangspunkt. Som prinsipp kan det vera riktig, fordi du med den modellen tek vekk både dei med ekstremt høgt driftsresultat (dei som truleg hentar inntekt andre plassar, men som er «feilfört» som jordbruksinntekt) og dei med ekstremt lågt driftsresultat (som har vunne i lotto eller har svært mykje pengar frå andre plassar som gjev dei moglegheit til å ha landbruk som ein dyr hobby). Problemet med metoden er at før dei ekstremt høge og låge er teke ut, har utvalet teke bort ei heil gruppe med låge produksjonar. Kanskje er det riktig å ta ut såkalla «hobbybruk» frå statistikken, men Gryttenutvalget har brukt kniven svært hardt her. Sitat frå rapporten:

«I tillegg til beregningen av et rent veid gjennomsnitt, er det gjort en beregning der bruksgrupper med en høy andel lave eller negative næringsinntekter og som i varierende grad er yrkesmessig drevne bruk, er tatt ut. Det gjelder bruk med under 76 vinterførende sauar, under 31 ammekyr, under 400 dekar korn og under 0,5 mill. kroner standard omsetning i hagebrukssektoren og «andre produksjoner». Disse bruksgruppene utgjør 34 prosent av årsverkene og 58 prosent av bedriftene.»

Når vi veit at gjennomsnitt besettingsstørrelse sau i Norge er 70 sauar vil alle som har snittbesetning og mindre ikkje eingong vera med i utvalet. Det vil derfor i framtida vera svært vanskeleg å få eit klart bilet av kva ein gjennomsnittleg sauehaldar tener på sauedrifta. Det må vera heilt klart at å ha t.d. 60 sau ikkje er ein hobby på linje med å ha ein seglbåt eller veteranbil da dyrehald av den storleiken er langt meir krevjande og ein «hobby» ein ikkje kan legge på hylla deler av året. Dette er eigentleg eit hån mot ei yrkesgruppe.

Hybridmodellen og «best resultat» eller «best praksis»

Etter at dei minste brukar er teke ut, og den beste 5 % og den dårlagaste 5 % er teke ut kjem «Gryttenutvalget» fram til eit vekta snitt på 311 000 kr i driftsresultat målt etter den såkalla nye hybridmodellen. Dei stoppar ikkje der. For dei ser deretter på den beste 2/3 av dette utvalet att. Etter deira berekning kjem dei opp med eit driftsresultat på 444 000 kr. Derfor foreslår «Gryttenutvalget» at dersom du ligg på ei vekta snittinntekt i landbruket i Norge må du multiplisera inntekta di med 1,43 som er «oppnåeleg» dersom du gjer det «betrre» enn du er. Når utvalet har dratt det så langt, er det ikkje er mange milliardane regjeringa skal legge på

bordet før landbruket med kreative reknestykke er jamnstelt med resten av samfunnet. Vi må da hugse på og minne om:

444 000 kr er etter at snittbruk og mindre av alle produksjonar er teke ut (for korn er det kanskje mest dramatisk da snittbruket er halvparten så stort som det dei brukta som er teke med i berekninga er. I tillegg er 5 % av dei med både høgaste og lågaste resultata teke ut i tillegg til at 1/3 av dei «dårlegaste beste» òg er teke ut.

«*Utvalet foreslår å håndtere problemstillingen om avgrensing av populasjonen etter størrelse og/eller driftsmotiv gjennom «beste resultat» jf. Kapittel 9.2, og ved at den meget store variasjonen i inntekt for de minste bruksgruppene (herunder en del med negativt resultat) ikke blir regnet med i beregningen av et felles uttrykk/forholdstall for forskjellen mellom gjennomsnittlig tilpasning og «beste resultat» for likeartede bruk.»*

Krav til avkasting på kapital

Sitat frå Utvalget:

«*For kapital kreves en avkastning på 3 prosent, mens avkastningskravet for arbeid varierer med produksjon og bruksstørrelse. Typisk har arbeid på melkebruk et høyere avkastningskrav enn arbeid på bruk med korn og sau, og avkastningskravet er høyere på større bruk enn mindre bruk. At arbeid, kapital og jord er gitt et minstekrav til avkastning er begrunnet i modellens langsiktige perspektiv. Arbeid, kapital og jord som ikke oppnår en viss avkastning i jordbruket på lang sikt, vil trekkes ut og settes inn i andre sektorer. Det kan diskuteres hvor høyt avkastningskravet er og fordelingen mellom arbeid og kapital, siden avkastningskravene ikke kan observeres direkte, jf. Drøftingen i kapittel 5 og kapittel 7. I modellen er avkastningskravet for arbeid differensiert etter type produksjon og bruksstørrelse basert på vederlag til arbeid, slik det kommer til uttrykk i NIBIOS driftsgranskinger. Avkastningskravet tolkes derfor ikke som alternativkostnad for arbeid eller den inntekten arbeid ville oppnådd utenfor jordbruket. Differensieringen av avkastningskravet for arbeid, men ikke for kapital er en forenkling. Hovedpoenget er differensiering av det samlede avkastningskravet. Det er dokumentert at vederlag til arbeid og kapital i jordbruket varierer betydelig, men i gjennomsnitt er lavere enn utenfor næringen. Det er mange grunner til variasjon, men mye av variasjonen har vært stabil over tid og er trolig en funksjon av at mange bønder har andre driftsmotiver enn ren bedriftsøkonomisk overskuddsmaksimering.»*

Fyrste setninga er snodig. Kvifor skal avkastninga vera 3 %? Bankens krav til avkastning ligger i beste fall på 3,5 prosent med svært låg lønegradi. Driftskredittrenta nærmar seg 7 %. Alle andre selskap i Norge vert rekna som ikkje drivverdige dersom avkastninga på kapitalen ligger under lånerenta. I fyrste del av setninga kjem utvalet med ei uttale at den som går i eit stort fjøs er meire verdt enn den som går i små fjøs. I andre setninga slår utvalet fast at den som har ei type dyr er meire verdt enn den som har ei anna type dyr.

Utvalet avsluttar her med at dei som har dårligste driftsresultat gjer det med viten og vilje og ønsker å ha et dårlig resultat. Utvalet har ingen Norske kjelder for den påstanden og utvalet bør stilles spørsmål til kvifor eit så tåpelege utsegn kjem på trykk.

Stutt om krav til avkastning til kapital. Vi ser på tabellen ulike målingar på korleis Grytten-utvalet reknar avkastning på arbeid og eigenkapital. Vi ser i linje C, sjå tabell under, at dersom ein legg kravet på at driftsresultatet skal gje vederlag til arbeid på 412 500 kr. pr. årsverk er det ei effektiv avkastning på eigenkapital på -2,23 %. Sjølv om det kan diskuterast å vera rett (avkastningskravet er her berekna etter historisk kost og burde vore høgare) klarar

ikkje «Gryttenutvalget» å rekne seg bort ifrå at samla sett er vederlag til arbeid og avkasting på eigenkapital altfor lågt i landbruket. Utifra tabellen anslår «Gryttenutvalget» at det manglar berre 3 milliardar på det!!! Det manglar nok ein heil del meir.

Tabell 7.3 Illustrasjon på mulig fordeling av årsresultatet mellom arbeid og kapital, totalkalkylen, registrert regnskap etter steg 3 (historisk kost, jordleie og leid arbeid), 2021 tall¹

	A	B	C
Driftsresultat i mill. kr	13 481	13 481	13 481
Vederlag til kapital i mill. kr	2 737	3 582	693
Rentekostnader i mill. kr	1 771	1 771	1 771
Vederlag egenkapital i mill. kr	965	1 811	-1 078
Vederlag til arbeid i mill. kr	10 744	9 899	12 788
Vederlag til arbeid per årsverk	346 600	319 300	412 500
Effektivt avkastningskrav EK	2 %	3,75 %	-2,23 %

A = Avkastningskrav 2% på egenkapital + renter på næringsgjeld

B = 3% avkastningskrav på totalkapital

C = Lønnskrav på arbeid

¹ Etter anslag fra NIBIO er det aktive jordbruksets bokførte kapital redusert med 15,2 milliarder kroner, og næringsgjelda med 1,6 milliarder kroner, sammenlignet med Budsjettetnemndas totalkalkyle, avgitt i april 2022.

Konklusjon:

- Fylkeslaga HSG og OSG konkluderer med at denne høyringa var og er ei stor utfordring, og ber om at NSG sentralt prøver etter beste evne å ta vare på småfehaldet vidare inn i høyringa
- Vi sender likevel dette høyringssvaret inn med konkrete og praktiske moment inn i diskusjonen
- Jordbruks generelt og sauehaldet spesielt ser ut til å vera presentert med altfor lite arbeidstid etter praktisk erfaring, og da vederlag til arbeid og avkasting på eigenkapital i utgangspunktet er for lågt vil dette vera ein dobbel faktafeil
- Gjennomsnittsbruka med sauehald vert ikkje rekna inn i modellen, og dette vil aldri gje oss og andre dei rette svara i framtida. Vi er svært avhengige av at dei aller fleste deltidsbruka med sau skal halda fram i forhold til produksjonen vår, som skal skje på utmark med dei krav og utfordringar dette gjev. For at så skal skje er desse sjølv sagt som alle andre avhengige av økonomi for å halda fram, og denne må ordnast i jordbruksforhandlingane basert på faktatal».

Vedtak i saka:

- Styret tok informasjonen til orientering og vedtok referatet frå styremøte 30/11 2022

Sak 78/2022: Arbeidsplan

Gjennomføre styremøter etter oppsett plan med saker frå/om Ring 41, geit og OGL Planlegge kontaktmøte/regionmøter i 2022/23 og seminar/årsmøte i februar 2023 Møtekalender 2022/23
--

Dato/Dato frå og til	Møte/arrangement og stad	Deltakarar frå styret/styret
07/01 2022	Styremøte på Teams	Styret og Pål

11/01 2022	Møte om påkøyring-plakat i OSG	Kjell G, Frode, Jonny, Pål
14/01 2022	Styremøte på Teams	Styret og Pål
18/01 2022	Styremøte HSG	Knut og Pål
19/01 2022	Møte i valnemnda i OSG på Teams	Styret i OSG og Pål
20/01 2022	Møte i valnemnda i OSG på Teams	Styret i Ring 41 og Pål
31/01 2022	Årsmøte Lesja Sau og Geit	Ola
01/02 2022	Regionmøte i OSG på Teams	Styret og Pål
02/02 2022	Regionmøte i OSG på Teams	Styret og Pål
08/02 2022	Møte om årsmøtet på Teams	Knut, Pål og HSG
15/02 2022	Møte jordbruksforhandlingar, Vinstra	Knut, Ola, Jonny og Pål
16/02 2022	Styremøte på Teams	Styret og Pål
18/02 2022	Styremøte på Gjøvik	Styret og Pål
18.-20/02 2022	Årsmøte og seminar OSG på Gjøvik	Styret m/styret i HSG
22/02 2022	Dialogmøte m/STIN på Teams	Knut, Jonny og Pål
23/02 2022	Møte i prosjekt Nofence, Vinstra	Pål
24/02 2022	Webseminar Nordland, Teams	Pål
07/03 2022	Møte m/NBS i Ringerike	Knut
09/03 2022	Fjellbeiteprosjektet, Fagernes	Knut, Kjell G og Pål
12/03 2022	Årsmøte OBS på Lillehammer	Pål
15/03 2022	Møte i prosjekt dyr på beite, Vinstra	Pål
15.-16/03 2022	Årsmøte NSG, Kløfta	Knut, Ola, Jonny og Frode
16/03 2022	Årsmøte IB på Lillehammer	Kjell Gudmund
17/03 2022	Møte i rovviltnemnda, Lillehammer	Jonny
21/03 2022	Møte i prosjekt Vestre Åmot, Rena	Pål
21/03 2022	Møte m/Journalist i GD, Sør-Fron	Knut
21/03 2022	Medlemsmøte Nordre Land	Knut
24/03 2022	Møte m/STIN og Telespor	Pål
24/03 2022	Møte m/org. i N-Fron på Teams	Pål
29/03 2022	Møte m/Gausdal kommune	Knut og Pål
30/03 2022	Møte m/NSG og NICOS om sporing	Pål
31/03 2022	Møte m/STIN om prosjekter 2022	Pål
05/04 2022	Møte m/Gausdal kommune/beitelag	Knut og Pål
05/04 2022	Seminar m/Tyr om jordbruksavtala	Knut
06/04 2022	Styremøte, Fåvang	Styret
26/04 2022	Møte om Lesjaprosjektet på Teams	Statsforvaltar og Pål
07/04 2022	Webseminar Findmy	Findmybrukere i Oppland
08/04 2022	Møte i Prosjekt Nofence, Vinstra	Jonny og Pål
25/04-08/07 2022	Radiobjøllesesong	Jonny og Pål
15.-16/06 2022	Styremøte – besøk + Urbane totninger	Styret
02/08 2022	Møte i Prosjekt GPS-info, Vinstra	Jonny og Pål
03/08 2022	Styremøte, inkl. m/NSG, Vinstra	Styret
10/08 2022	Møte m/leder i rovviltnemnda	Knut, Jonny, Ola og Pål
25/08 2022	Styremøte m/omstillingsmøte, Dovre	Styret, lokallag og NSG
26-28/08 2022	Geitedagar, Ørstad	Svanhild
29/08 2022	Webseminar Findmy, nye modeller	Pål
01/09 2022	Møte m/NSG om NM i klipping 2023	Knut og Jonny

13/09 2022	Bondens nettverk i Midt-Gudbrandsdalen, Sør-Fron	Knut og Pål
20/09 2022	Styremøte, HSG og Nortura	Styret + avl og gjetarhund
30/09-01/10 2022	NM i saueklipping, Oppdal	Utleigd utstyr
05/10 2022	Prosjekt gjetarhundekvipasjar, OGL	Jonny møtte
06/10 2022	Møte i rovviltnemnda og styremøte i OSG og møte m/faglaga IB og OBS	Styret, Jonny innleidde i ope post
18/10-19/10 2022	Rep. møte NSG	Knut og Pål møtte
19/10 2022	Fjøsmøte Fåvang Sau og Geit	Jonny møtte
20/10 2022	Webinar erstatningssøknad for tap av dyr til freda rovvilt, SFIN	Pål møtte
27/09 2022	Teamsmøte m/NSG om NM og VM i ull og klipp	Pål møtte
01/11 2022	Haustmøte i Fåvang Sau og Geit	Knut og Pål møtte
04/11 2022	70-årsjubileum Nordre Land Sau og Geit	Frode møtte
07/11 2022	Møte i NM-komiteen ull og klipp i Ringebu	Knut, Jonny og Pål møtte
08/11 2022	Teamsmøte m/NSG om NM og VM i ull og klipp	Jonny og Pål møtte
10/11 2022	Møte i Ring 41 Oppland i Øyer m/avdelingar og kåringsdommarar	Ola møtte
11/11 2022	Sankepub i Gausdal Sau og Geit	Knut møtte
15/11 og 16/11	Styremøte 15/11, Landbruksråd, Innlandet, Scandic Hotel, Lillehammer	Styret i OSG/HSG
20/11 2022	Årsmøte i Vågå Sau og Geit	Knut møtte
23/11 og 24/11	Beiteseminar, Gardermoen, NBS	Anne og Pål deltok
25/11 2022	Skjåk Sau og Geit 75 år	Pål deltok
29/11 2022	Møte for sentralt tillitsvalde på Teams	Knut deltok
30/11 2022	Styremøte på Teams	Styret i OSG
05/12 2022	Møte i NM-komiteen i Ringebu	Jonny og Pål deltok
08/12 2022	Styremøte på Teams	Styret i OSG
13/12 2022	Leiarmøte på Teams om kvelden	Styret, Lokallaga i OSG
15/12 2022	Møte m/NSG om VM i ull og klipp	Jonny, Knut og Pål
17/01 2023	Styremøte Spitsbergseter	Styret i OSG og HSG
Januar 2023	Regionmøter	Styret og lokallaga
Februar 2023	Styremøte	Styret
24.-26/2 2023	Årsmøte og seminar OSG i Ringebu	Styret m/styret i HSG

Vedtak i saka:

- Styret tok informasjonen til orientering og arbeider vidare med dei ymse tema
- Kalenderen er oppdatert. Pål fekk ansvar for å legge opp til møte med valnemnda heilt i starten av nyåret 2023

Sak 79/2022: Søknad klimatiltak sau

- Sauenæringa som alle andre produksjonar innlemma i «klimafamilien» Dette er i regi av NLR så dette går meire på det jordiske og saueproduksjon. Eigentleg ikkje så

mykje å frykta, men om nokon veit dyktige sau-produsentar som er medlem i sauekontrollen og i tillegg har ting på stell så skal vi altså ha 3 produsentar i den sørlege delen av vårt Oppland i tillegg til området Ringsaker

Vedtak i saka:

- Styret vedtok at Frode Rudland, Per Joar Nesthun og Peder Leirdal vart vald til dette. Pål sender vedtaket over til rette vedkommande

Sak 80/2022: Oppland Radiobjøllelag

- Vi har fått tildelt kr. 380.000,- i restmidlar frå FKT-midlar i region 3
- Vi må i følge søknader tinga Nofence-utstyr til både storfe og småfe for 2023, vi må ta stilling til større og større innkjøp for kvart år, og fleire vil etterkvart ha elektronisk overvaking på større delar av buskapen sin. Leigeprisar vert òg utfordrande å setja rett etter budsjett, og rett i forhold til at OSG har fyrsteprioritet på 2 viktige nasjonale tilskotsordningar, som FKT og tilskot til tiltak i beiteområde. Dagleig leiar synest at det er utfordrande å ta stilling alt dette og vil høyra styret i saka

Vedtak i saka:

- Styret tok informasjonen til orientering og vedtok dette: Jonny og Pål har full tillit til å bestemma dette, og styret i OSG kan gjerne stilla opp på eit arbeidsmøte kring temaet

Sak 81/2022: Leiarmøte i OSG 13/12 2022 på Teams

- Styret i OSG vedtok dette programmet for kvelden:
 - 19.00: Namneopprop v/Pål Kjorstad
 - 19.10: Nytt frå OSG og nytt frå NSG, inkludert NM i Ull og klipp i Ringebu, lokallaga i forhold til organisering og rapportering v/Knut Evensen
 - 19.30: Rovdyr/Utmark, inkludert rovdyrerstatning v/Jonny Mathisen
 - 19.45: Avl, kåring, sal, ringarbeid v/Ola Hareland
 - 20.00: Geitesaker v/Svanild Holden Gardsteig
 - 20.15: Oppland Radiobjøllelag og orientering om årsmøte og seminar på Spitsbergseter 24.-26/2 2023 v/Pål Kjorstad
 - 20.30: Pause
 - 20.40: Lokallaga orienterer, spørsmål, diskusjon
 - 21.30: Slutt

Sak 82/2022: Eventuelt

- Per Fossheim har vore på møte i Lom og Skjåk både med hjelp til rovvilterstatning og hjelp til framtidig forvaltning av jerv. Per har informert leder og sekretær om dette
- Knut lager ei julehelsing frå Oppland Sau og Geit

Sør-Fron 08/12 2022, Pål Kjorstad, sekretær